

ข้อสรุปและเสนอแนะ

ในบรรดาผลไม้ที่ประเทศไทยทำการส่งออกทั้งหมด ลำไยจัดเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นผลไม้ที่กนภายในประเทศนิยมบริโภค นอกจากนี้ยังเป็นผลไม้สดส่งออกอันดับหนึ่งของประเทศอีกด้วย และมีแนวโน้มที่จะขยายตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นการศึกษาถึงโครงสร้างการตลาดและรายได้ของชาวสวนลำไยจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

จากผลการศึกษากการตลาดและรายได้ของชาวสวนลำไยในตำบลท่ากว้าง จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลหนองช้างคืน จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นแหล่งปลูกลำไยที่สำคัญและมีคุณภาพดีที่สุดของภาคเหนือ โดยใช้ข้อมูลศึกษาในช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528 สามารถสรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าตลาดลำไยภายในประเทศยังจัดเป็นตลาดที่สำคัญที่สุด เนื่องจากประชาชนนิยมบริโภคกันมากถึงร้อยละ 51 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมด แต่ตลาดลำไยสดส่งออกก็เริ่มทวีความสำคัญมากขึ้น โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 42 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมด แต่ก็มีขอบเขตจำกัดอยู่เฉพาะตลาดหลักที่สำคัญ 3 ตลาดเท่านั้นคือ ฮองกง, สิงคโปร์ และมาเลเซีย แต่อย่างไรก็ตามยังมีความเป็นไปได้ที่จะขยายตลาดส่งออกไปยังตลาดยุโรป, อเมริกาและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้เพิ่มสูงขึ้นถ้ามีการส่งเสริมการทำสวนลำไยขนาดใหญ่เพื่อการส่งออกให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เพราะการทำสวนลำไยขนาดใหญ่สามารถใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัยในขบวนการผลิตอันจะเป็นการควบคุมตรวจสอบลำไยให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศได้ และยังสามารถเฉลี่ยต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยให้ลดน้อยลงได้เมื่อปริมาณผลผลิตมีมาก แต่การลงทุนสร้างสวนลำไยขนาดใหญ่จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ดังนั้นรัฐควรให้ความช่วยเหลือทางด้านจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำและระยะเวลาผ่อนชำระยาวนานให้แก่ชาวสวนที่ต้องการลงทุนหรือผู้ที่ลงทุนอยู่แล้ว นอกจากนี้รัฐควรมีการติดต่อให้ชาวสวนข้อมูล

ทั้งทางด้าน การปลูก, การบำรุงรักษาสวนและการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยให้แก่ชาวสวนเป็นระยะ ๆ ตลอดจนการใช้มาตรการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการส่งออกในทิศทางที่ถูกต้องคงได้กล่าว-
รายละเอียดไว้แล้วในหัวข้อ 4.9

สำหรับรูปแบบการจำหน่ายลำไยของชาวสวนนั้นเน้นศึกษาเฉพาะการขายเหมาสวนปีต่อปี และการเก็บขายเอง และจากการศึกษาพบว่ารูปแบบทั้งสองนี้มีสัดส่วนค่อนข้างเท่ากันในช่วง 3 ปี ที่ทำการศึกษา และเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของชาวสวนลำไยกับรูปแบบการจำหน่ายลำไยของชาว-
สวนในช่วง 3 ปีดังกล่าวพบว่า ชาวสวนที่ประกอบอาชีพทำสวนลำไยเพียงอย่างเดียวกลับทำการ
ขายเหมาสวนทุกปีสูงถึงร้อยละ 40 ของชาวสวนที่ประกอบอาชีพนี้ และที่ทำการเก็บขายเองทุกปีมี
เพียงร้อยละ 20 เท่านั้น สำหรับชาวสวนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ด้วยมีรูปแบบการจำหน่ายลำไยที่
ไม่แน่นอนกล่าวคือบางปีทำการเก็บขายเอง บางปีก็ทำการขายเหมาสวน จึงพอสรุปได้ว่าชาวสวน
ที่ประกอบอาชีพทำสวนลำไยเพียงอย่างเดียวมีพฤติกรรมทางการตลาดไม่ต่างจากชาวสวนลำไยที่
ประกอบอาชีพอื่น ๆ ด้วย

เมื่อพิจารณาภาระหนี้สินของชาวสวนลำไยพบว่า ชาวสวนประมาณครึ่งหนึ่งของชาวสวน
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีหนี้สินโดยทำการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ฯ และ
สหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนแล้วนำเงินมาปรับปรุงหรือลงทุนสร้างสวนลำไยเพิ่ม
ขึ้นอีก ซึ่งเงินกู้ยืมนี้เป็นเงินกู้ในระยะปานกลางและระยะยาวโดยเสียอัตราดอกเบี้ยเพียงร้อยละ
14 เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าการที่ชาวสวนมีหนี้สินนั้นไม่ใช่เป็นเพราะว่าชาวสวนมีปัญหาทางด้าน
การครองชีพอันเนื่องมาจากความยากจน แต่เป็นเพราะต้องการนำเงินมาใช้จ่ายในการปรับปรุง
และลงทุนสร้างสวนลำไยเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาพบว่า การเก็บลำไยขายเองและการขายเหมาสวนปีต่อปีได้รับความนิยม
จากชาวสวนมากที่สุดคืบปัจจุบันนี้ ดังนั้นในที่นี้จึงทำการศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวสวนตัดสินใจ
เก็บลำไยขายเองหรือทำการขายเหมาสวนซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวสวนทำ
การเก็บลำไยขายเองนั้นคือ รายได้สุทธิที่ได้รับจากการเก็บขายเองสูงกว่าการขายเหมาสวน
กล่าวคือชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองได้รับราคาขายสุทธิสูงกว่าชาวสวนกลุ่มที่ทำการขาย

เหมาะสมถึงกิโลกรัมละ 1.47, 0.43 และ 3.62 บาทในปี 2526, 2527 และ 2528 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.1 และ 5.2) จึงเป็นสิ่งจูงใจทำให้ชาวสวนทำการเก็บขายเอง นอกจากนี้แล้วการที่ชาวสวนมีอาชีพเป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาะสมจากสวนอื่น ๆ ด้วยมักทำการเก็บลำไยที่สวนของตนขายเองไปด้วย เพราะจะต้องทำการเก็บเกี่ยวลำไยจากสวนอื่น ๆ ที่ทำการรับซื้อเหมาะสมอยู่แล้ว ซึ่งจะมีผลทำให้ต้นทุนต่อหน่วยสำหรับการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยลดต่ำลงเมื่อปริมาณการเก็บเกี่ยวลำไยมีมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าชาวสวนที่ทำการเก็บลำไยขายเองและทำการรับซื้อเหมาะสมจากสวนอื่น ๆ ด้วยแล้วทำการจำหน่ายลำไยที่เชียงใหม่-ลำพูนมีต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยเพียงกิโลกรัมละ 2.04 บาทในช่วงปี 2526-2528 ซึ่งมีต้นทุนต่ำกว่าชาวสวนที่ทำการเก็บลำไยขายเองเฉพาะที่สวนของตนเองประมาณกิโลกรัมละ 0.40 บาทในช่วงเวลา 3 ปีดังกล่าวข้างต้น (ตารางที่ 5.3)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่แท้จริงที่ทำให้ชาวสวนทำการขายเหมาะสมนั้นสามารถสรุปได้ว่าประการแรกชาวสวนไม่เต็มใจในการรับภาระเกี่ยวกับการจัดการแรงงานเพื่อกรเก็บเกี่ยวลำไย อันเนื่องมาจากต้องการพักผ่อนหรือมีโอกาสในการทำงานอื่นซึ่งให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า ส่วนปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนแรงงานในครอบครัวที่มีความสามารถในการเก็บเกี่ยวลำไยนั้นไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ชาวสวนต้องทำการขายเหมาะสม ประการที่สองได้แก่ การคำนึงถึงค่าเสียโอกาสของเงินทุน จากการศึกษพบว่าราคาขายสุทธิเมื่อทำการขายเหมาะสมเท่ากับราคาขายสุทธิเมื่อทำการเก็บขายเองต่อเมื่อค่าเสียโอกาสของเงินจากการขายเหมาะสมเท่ากับร้อยละ 4 ต่อเดือน ซึ่งค่าเสียโอกาสนี้จะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในท้องถิ่นซึ่งเท่ากับร้อยละ 5 ต่อเดือน ดังนั้นการที่ชาวสวนทำการตัดสินใจขายเหมาะสมไปก็หมายความว่า การขายเหมาะสมเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับชาวสวนในช่วงเวลาดังกล่าว

เมื่อทำการเปรียบเทียบราคาขายเหมาะสมของชาวสวนในแต่ละช่วงเวลาที่ตกลงทำการขาย(ลำไยเริ่มออกดอก, ลำไยลูกเล็กและลำไยลูกใหญ่จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว) ระหว่างปี 2526-2528 พบว่า การขายเหมาะสมในช่วงที่ลำไยเริ่มออกดอกได้รับราคาต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงเวลานี้ความเสี่ยงทางด้านผลผลิตมีมากที่สุด ราคาขายเหมาะสมจะเพิ่มสูงขึ้น

เรื่อย ๆ เมื่อลำไยมีผลใหญ่ขึ้นจนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว เพราะความเสี่ยงทางด้านผลผลิตเริ่มลดน้อยลง และเมื่อทำการทดสอบราคาขายสุทธิเฉลี่ยในช่วงเวลาต่าง ๆ พบว่าราคาขายสุทธิในช่วงที่ลำไยลูกใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับราคาขายสุทธิในช่วงลำไยเริ่มออกดอก และลำไยลูกเล็ก จึงอาจสรุปได้ว่าการขายเหมาสวนในช่วงที่ลำไยลูกใหญ่เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับชาวสวน

หากพิจารณาผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางด้านการตลาดของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง โดยคำนวณจากราคาขายสุทธิจากการเก็บขายเอง (เมื่อหักต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยออกแล้ว) ลบด้วยราคาขายสุทธิจากการขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่ (ซึ่งได้รวมอัตราดอกเบี้ย 12% ของเงินมัดจำไว้แล้ว) พบว่าผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางด้านการตลาดของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองมีค่าติดลบทุกปีในช่วงปี 2526-2528 แต่เมื่อทำการทดสอบทางสถิติระหว่างราคาขายสุทธิของชาวสวนทั้งสองกลุ่มพบว่า ไม่มีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาพฤติกรรมในการขายลำไยของชาวสวนอาจกล่าวได้ว่าการที่ชาวสวนตัดสินใจทำการขายเหมาสวนหรือทำการเก็บขายเองนั้นเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับชาวสวน ไม่ใช่เป็นเพราะว่าชาวสวนตกอยู่ในภาวะจำยอมที่ต้องทำการขายลำไยในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นรัฐบาลยังไม่ควรเข้าแทรกแซงตลาดลำไยภายในประเทศ แต่รัฐบาลควรเข้าช่วยเหลือตลาดลำไยส่งออก เพราะตลาดส่งออกเริ่มมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้น แต่นโยบายและมาตรการของรัฐในปัจจุบันนี้ยังเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกอย่างมาก

อาจกล่าวได้ว่าการทำสวนลำไยเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างมาก เนื่องจากผลตอบแทนสุทธิจากการทำสวนลำไยสูงถึง 14,000 บาท/ไร่ ซึ่งประชาชนในบริเวณนี้เริ่มทำการขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้นในขณะนี้ โดยการเอาที่ดินซึ่งเคยทำนาหรือปลูกพืชล้มลุกมาปรับปรุงทำสวนลำไยซึ่งรัฐบาลก็ให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนโดยผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน อย่างไรก็ตามยังมีชาวสวนกลุ่มหนึ่งทำการจำหน่ายลำไยแบบสัญญาระยะยาวซึ่งมีการผูกพันกับพ่อค้าผู้รับซื้อมาก รัฐบาลควรพิจารณาให้ความ

ช่วยเหลือแก่ชาวสวนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

ในการคำนวณราคาขายสุทธิสำหรับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงปี 2526-2528 นั้น ได้คิดดอกเบี้ยของเงินมัดจำที่ชาวสวนได้รับในอัตราคงที่คือร้อยละ 12 ต่อปี ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อสรุปที่คลาดเคลื่อนไปจากสภาพความเป็นจริงได้ ดังนั้นในการศึกษาคั้งต่อไป ควรใช้อัตราดอกเบี้ยที่ชาวสวนแต่ละรายได้รับอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นในการศึกษานี้ไม่ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมของพ่อค้าผู้รับซื้อเหมาสวนและปัจจัยสำคัญที่พ่อค้าใช้ในการตัดสินใจทำการซื้อเหมาสวนในปีหนึ่ง ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก เพราะในบางปีนั้นพ่อค้าบางรายอาจงดทำการซื้อเหมาสวน ในขณะที่ชาวสวนยังต้องการขายเหมาสวนมีต่อปีอยู่ ซึ่งชาวสวนกลุ่มนี้อาจต้องทำการเก็บลำไยขายเองในปีนั้น ๆ เพราะไม่มีพ่อค้าเข้ามาทำการรับซื้อเหมาสวน ส่วนการศึกษาถึงปัจจัยปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการขายลำไยของชาวสวนในแต่ละปีนั้นควรคำนึงถึงขนาดของสวนด้วย โดยจะต้องทำการวิเคราะห์ในรูปของ LOGICAL ANALYSIS ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ไม่ได้วิเคราะห์เอาไว้ ดังนั้นในการศึกษาคั้งต่อไปควรทำการพิจารณาถึงขนาดของสวนและตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบการขายลำไยของชาวสวนไว้ด้วย เพื่อที่จะทำให้การศึกษามีความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น